

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 14.12.2020
COM(2020) 803 final

POROČILO KOMISIJE

EVROPSKEMU PARLAMENTU

o dejavnostih in posvetovanjih usklajevalne skupine za preprečevanje mučenja v skladu s členom 31 Uredbe (EU) 2019/125 o trgovini z določenim blagom, ki bi se lahko uporabilo za izvršitev smrtne kazni, mučenje ali drugo kruto, nečloveško ali poniževalno ravnanje ali kaznovanje

1. Uvod

Člen 31(4) Uredbe (EU) 2019/125 z dne 16. januarja 2019 o trgovini z določenim blagom, ki bi se lahko uporabilo za izvršitev smrtne kazni, mučenje ali drugo kruto, nečloveško ali poniževalno ravnanje ali kaznovanje ⁽¹⁾ (v nadaljnjem besedilu: Uredba), določa, da mora Komisija Evropskemu parlamentu predložiti letno poročilo o dejavnostih, preverjanjih in posvetovanjih usklajevalne skupine za preprečevanje mučenja. Poročilo ne sme spodkopavati komercialnih interesov fizičnih ali pravnih oseb.

To poročilo zajema informacije o dejavnostih usklajevalne skupine za preprečevanje mučenja v letu 2019.

2. Regulativni okvir

Cilj Uredbe je z omejevanjem trgovine z določenim blagom preprečiti izvrševanje smrtne kazni na eni strani ter mučenje in drugo kruto, nečloveško ali poniževalno ravnanje ali kaznovanje v državah zunaj EU na drugi strani. Blago razlikuje glede na to:

- ali samo po sebi predstavlja zlorabo in se z njim sploh ne bi smelo trgovati (Priloga II),
- ali se lahko zakonito uporablja, na primer oprema za kazenski pregon (Priloga III) in blago za terapevtsko uporabo (Priloga IV).

Za trgovino s takim blagom veljajo nekatere omejitve.

Zato Uredba omejuje trgovino z državami, ki niso članice EU. Zlasti:

- i. prepoveduje uvoz v, izvoz iz in tranzit prek EU blaga, navedenega v Prilogi II, ki ga je v praksi mogoče uporabiti zgolj za izvršitev smrtne kazni ali mučenje. Prepovedano je tudi zagotavljanje tehnične pomoči, povezane s takim blagom, zlasti vključitev usposabljanja za njegovo uporabo. Prav tako je prepovedano oglaševanje takega blaga v tiskanih medijih, na televiziji ali radiu oziroma razstavljanje ali ponujanje za prodajo na razstavi ali sejmu;
- ii. za blago iz Priloge III, ki bi se lahko uporabilo za namene smrtne kazni ali mučenja, vendar ima lahko tudi druge zakonite uporabe (kazenski pregon), je potrebno predhodno izvozno dovoljenje, ki se izda za vsak primer posebej. Predhodno izvozno dovoljenje se zahteva tudi za zagotavljanje tehnične pomoči ali posredniške storitve, povezane s to kategorijo blaga. Priloga III ne vključuje: (a) strelnega orožja v skladu z Uredbo (EU) št. 258/2012; (b) blaga z dvojno rabo v skladu z Uredbo (ES)

¹ Uredba o trgovini z določenim blagom, ki bi se lahko uporabilo za izvršitev smrtne kazni, mučenje ali drugo kruto, nečloveško ali poniževalno ravnanje ali kaznovanje je bila sprejeta 30. julija 2005 (Uredba (ES) št. 1236/2005). Večkrat je bila spremenjena, nazadnje z Uredbo (EU) 2016/2134 z dne 23. novembra 2016, nato pa kodificirana z Uredbo (EU) 2019/125 z dne 16.1.2019 (UL L 30, 31.1.2019, str. 1).

² Uredba (EU) št. 258/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2012 o izvajanju člena 10 Protokola Združenih narodov o nedovoljeni proizvodnji strelnega orožja, njegovih sestavnih delov in streliva ter trgovini z njimi, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu (Protokol ZN o strelnem orožju), uvedbi izvoznih dovoljenj za strelno orožje, njegove sestavne dele in strelivo ter ukrepov glede njihovega uvoza in tranzita (UL L 94, 30.3.2012, str. 1).

- št. 428/20093; (c) blaga, za katero veljajo pogoji iz Skupnega stališča 2008/944/SZVP4;
- iii. ureja trgovino z blagom – kemikalijami ali farmacevtskimi snovmi (Priloga IV) –, ki bi se lahko uporabilo za izvršitev smrtne kazni (npr. proizvodi, ki bi se lahko uporabili za usmrtev oseb s smrtonosnim odmerkom). Uvedeno je bilo posebno dovoljenje („splošno izvozno dovoljenje EU“) za nadzor izvoza takih anestezijskih kemikalij in za preprečevanje njihovega prenosa za uporabo pri usmrčitvah s smrtonosnim odmerkom brez omejitve trgovine z njimi za zdravstvene, veterinarske ali druge zakonite namene.

Seznami prepovedanega in nadzorovanega blaga so navedeni v prilogah II, III in IV k Uredbi.

3. Dejavnosti usklajevalne skupine za preprečevanje mučenja

Usklajevalna skupina za preprečevanje mučenja je bila ustanovljena z Uredbo (EU) 2016/2134 Evropskega parlamenta in Sveta, da bi preučila vprašanja v zvezi z uporabo Uredbe.

Skupina deluje kot platforma, na kateri strokovnjaki držav članic in Komisija izmenjujejo informacije o upravnih praksah in razpravljajo o vprašanjih razlage te uredbe, tehničnih vprašanjih glede blaga na seznamih, razvoju, povezanem s to uredbo, in vseh drugih vprašanjih, ki bi se utegnili pojaviti. Poleg tega se Komisija pri pripravi delegiranih aktov posvetuje z usklajevalno skupino za preprečevanje mučenja v skladu z Medinstitucionalnim sporazumom z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje ⁽⁵⁾.

Usklajevalna skupina za preprečevanje mučenja se je v letu 2019 sestala dvakrat, in sicer 29. aprila in 17. decembra, da bi izmenjala informacije o vrsti vprašanj v zvezi z izvajanjem Uredbe, povzetih v nadaljevanju.

3.1. Razvoj dogodkov v zvezi s temeljnim aktom

Usklajevalna skupina za preprečevanje mučenja je bila obveščena o razvoju dogodkov v zvezi s temeljnim aktom, in sicer kodifikacijo Uredbe (ES) št. 1236/2005 v Uredbi (EU) 2019/125 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. januarja 2019. Prvotna Uredba (ES) št. 1236/2005 je bila med letoma 2005 in 2018 večkrat bistveno spremenjena. Zaradi jasnosti in pravne varnosti je bila kodificirana. Kodificirana uredba je razveljavila Uredbo (ES) št. 1236/2005 in konsolidirala vse njene spremembe, vendar ni spremenila seznamov nadzorovanega blaga.

Komisija je usklajevalno skupino za preprečevanje mučenja tudi obvestila o osnutku delegiranega akta in se z njo posvetovala o njem. Ta akt spreminja: (i) seznam pristojnih organov (navedenih v Prilogi I) in (ii) seznam namembnih držav, za katere se uporablja splošno izvozno dovoljenje Unije (Priloga V) (dodatna uvrstitev Gambije in Madagaskarja). Po dosedanjem pristopu se je v Prilogo V vključila država, ki ni članica EU, če je ratificirala ustrezen mednarodni sporazum z zavezo o odpravi smrtne kazni za vsa kazniva dejanja. Kar

³ Uredba Sveta (ES) št. 428/2009 z dne 5. maja 2009 o vzpostavitvi režima Skupnosti za nadzor izvoza, prenosa, posredovanja in tranzita blaga z dvojno rabo (UL L 134, 29.5.2009, str. 1).

⁴ Skupno stališče Sveta 2008/944/SZVP, ki opredeljuje skupna pravila glede nadzora izvoza vojaške tehnologije in opreme ((SZVP) (2020/C 85/01) (UL C 85, 13.3.2020, str. 1).

⁵ UL L 123, 12.5.2016, str. 1.

zadeva države, ki niso članice Sveta Evrope, mora zadevna država brez pridržkov ratificirati drugi fakultativni protokol k Mednarodnemu paktu o državljanskih in političnih pravicah (MPDPP)⁶. Gambija je brez pridržkov ratificirala drugi fakultativni protokol k MPDPP. Enako velja za Madagaskar in države, ki so bile na seznam vključene že leta 2017⁷.

3.2. Informacije o trgovanju: sporočanje podatkov

Komisija je skupaj s člani usklajevalne skupine za preprečevanje mučenja pregledala status prejetih in nerešenih predloženih dokumentov držav članic EU za predhodna leta (2017 in 2018), da bi pripravila letno poročilo Komisije v skladu s členom 31(4) Uredbe (EU) 2019/125. Komisija je poudarila, da morajo vse države članice poročati, tudi če ni bilo izdano ali zavrnjeno nobeno izvozno dovoljenje.

V širšem okviru postopka poročanja je Komisija skupaj z usklajevalno skupino za preprečevanje mučenja proučila razširitev poročanja na zadeve, kot so (i) informacije o dovoljenjih v zvezi s posredovanjem storitev in tehnično pomočjo ter (ii) informacije o uporabi splošnega izvoznega dovoljenja Unije. Usklajevalna skupina za preprečevanje mučenja je razpravljala tudi o možnosti vključitve končnega uporabnika v redno poročanje. En pristojni nacionalni organ je izrazil mnenje, da bi bilo treba te informacije Komisiji predložiti le na zahtevo v skladu s členom 26(2).

Na podlagi navedenega je Komisija usklajevalno skupino za preprečevanje mučenja obvestila, da namerava posodobiti obrazec za poročanje, da bi v okvir priprav na poročanje za leto 2019 vključila širši nabor podatkov.

3.3. Pregled Uredbe (EU) 2019/125

Komisija je usklajevalno skupino za preprečevanje mučenja obvestila o postopku pregleda Uredbe, kot je določeno v členu 32. Komisija je julija 2019 v skladu s smernicami za boljše pravno urejanje objavila časovni načrt, v katerem so opisani obseg postopka, načini posvetovanja in vključenost deležnikov, pa tudi okvirni časovni raspored. Usklajevalno skupino za preprečevanje mučenja je tudi obvestila, da želi v okviru pregleda (in v skladu s členom 32 Uredbe) pridobiti informacije o določenih delih Uredbe: o kaznih iz člena 33 in dodatnih nacionalnih ukrepih iz členov 10 in 14.

Komisija je usklajevalno skupino za preprečevanje mučenja povabila, naj sodeluje v postopku pregleda, tako da ji posreduje stališča držav članic, njihove pripombe, predloge in informacije o dobrih praksah, pa tudi o zakonodajnih vrzelih, ki so jih morda opredelile pri vsakodnevnem izvajanju Uredbe. Podani so bili predlogi za pripravo smernic o oceni tveganja ali vzpostavitev sistema za izmenjavo mnenj o namembnih krajih izvoza v ustrezni obliki.

Usklajevalna skupina za preprečevanje mučenja je bila prav tako povabljen, naj poveča ozaveščenost o javnem posvetovanju in po potrebi pridobi prispevke drugih delov njihovih uprav.

⁶ Člen 2 drugega fakultativnega protokola k MPDPP določa, da lahko država ob ratifikaciji ali pristopu izrazi pridržek, ki določa uporabo smrtnih kazni v času vojne (na podlagi obsodbe za najhujše vojaško kaznivo dejanje, storjeno v času vojne).

⁷ Uredba (EU) 2018/181 z dne 18. oktobra 2017 o vključitvi na seznam Dominikanske republike, Sao Tomeja in Principa ter Toga.

3.4. Združenje za prepoved trgovine z izdelki za mučenje

Komisija je poročala o trenutnem stanju v zvezi z Združenjem za prepoved trgovine z izdelki za mučenje, zlasti z resolucijo Generalne skupščine ZN, sprejeto 28. junija 2019, z naslovom *Towards torture-free trade: examining the feasibility, scope and parameters for possible common international standards* (Za prepoved trgovine z izdelki za mučenje: proučitev izvedljivosti, področja uporabe in parametrov za morebitne skupne mednarodne standarde).⁸ Resolucija je postavila temelje za delo ZN na tem področju v prihodnosti. Komisija je pokazala svojo zavezanost prepovedi trgovine z izdelki za mučenje s podporo dela Urada visokega komisarja ZN za človekove pravice s spremljanjem izvajanja resolucije.

⁸ Resolucija A/73/L.94: *Towards torture-free trade: examining the feasibility, scope and parameters for possible common international standards* (Za prepoved trgovine z izdelki za mučenje: proučitev izvedljivosti, področja uporabe in parametrov za morebitne skupne mednarodne standarde), ki jo je Generalna skupščina ZN sprejela 28. junija 2019.